

ਨੇਮ ਦੀ ਪੇਥੀ (ਭਾਗ 4)

ਨੇਮ ਦੀ ਪੇਥੀ (20:22-23:33) ਨਿਆਉਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਦਿਨਾਂ ਅਤੇ ਬਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਬਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਵਾਅਦੇ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ-ਬਿੰਦੂ ਜੋ ਕੁਝ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹੈ (22:28-31) ਤੋਂ ਜੋ ਕੁਝ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹੈ - ਅਰਥਾਤ ਨਿਆਉਂ - ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਨਿਰਪੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ (23:1-9)।

ਅਗਲੀ ਗੱਲ, ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਬਤ ਦੇ ਵਰ੍ਹੇ ਅਤੇ ਸਬਤ ਦੇ ਦਿਨ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਮਨੋਤ ਕਰਨ (23:10-13), ਤਿੰਨ ਵੱਡੇ ਕੈਮੀ ਪਰਬ ਮਨਾਉਣ (23:14-17) ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਬਲੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣ (23:18, 19) ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਧੀਆਂ ਨੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਸੰਬੰਧੀ ਉਪਸੰਹਾਰ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (20:20-33)।

ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ (23:1-9)

ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਨਿਆਂ (23:1-3)

¹ਤੂੰ ਕੂੜ ਦੀ ਗੱਪ ਸ਼ੱਪ ਨਾ ਮਾਰ ਅਤੇ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਮਿਲਾ ਕਿ ਤੂੰ ਕੁਧਰਮ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੋਵੇਂ। ²ਤੂੰ ਬੁਰਿਆਈ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੇ ਮਗਰ ਨਾ ਲੱਗ ਅਤੇ ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਅਜੇਹਾ ਉੱਤ੍ਰ ਨਾ ਦੇਹ ਕਿ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗ ਕੇ ਨਿਆਉਂ ਨੂੰ ਉਲੱਟ ਦੇਵੇਂ। ³ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਕੰਗਾਲ ਦੀ ਉਹ ਦੇ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਪੱਖ ਨਾ ਕਰ।

ਆਇਤਾਂ 1-3. ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਬਿਧੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ। ਪੁਰਾਤਨ ਇਸਰਾਏਲ ਵਿਚ, ਕੋਈ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਚਾਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ (1) ਬਚਾਓ ਪੱਖ, (2) ਮੁਦੱਈ, (3) ਗਵਾਹ ਜਾਂ (4) ਨਿਆਈ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸੁਣਵਾਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜੋ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਫਾਟਕਾਂ ਤੇ ਬੈਠਦੇ ਸਨ (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 21:19; 22:15; 25:7; ਯਹੋਸ਼ੁਆ 20:4)। ਇਹ ਬਿਧੀਆਂ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਗਵਾਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੱਚੀ ਗਵਾਹੀ ਅਤੇ ਨਿਆਈਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਬਿਧੀਆਂ ਇਸ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਗਵਾਹ “ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ

ਸਕਦਾ ਸੀ" ਜਾਂ ਇਕ ਨਿਆਈ ਅਣਉਚਤ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਕਿ ਨੈਵੇਂ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ (20:16)। **ਕੁਪਰਮ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੋਣ** ਦਾ ਪਰਤਾਵਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਿੰਨ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ। (1) ਕੋਈ ਈਰਖਾ ਦੇ ਕਾਰਣ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ। (2) ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੱਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। (3) ਕੋਈ **ਕੰਗਾਲ** ਦੇ ਲਈ ਹਮਦਰਦੀ ਵਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮਾਰਾ ਵੀ ਗਲਤ ਫ਼ੈਸਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਪਰਤਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੰਦਭਾਗੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਹੋ ਕੇ, ਉਹ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਖੰਡਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਚ ਕੰਗਾਲ ਦੇ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਫ਼ੈਸਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਪਰਤਾਵਿਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਫਾਇਦੇ, ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਮੱਤ, ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਦੀ ਜਿਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ, ਗਵਾਹ ਨੇ ਸੱਚ ਬੋਲਣਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਲੇਵੀਆਂ 19:15, 16)। ਕੀਮਤ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਵੇਖਣ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਕਿ ਸਹੀ ਨਿਆਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਹੜਾ ਨਿਰਪੱਖ ਹੈ (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 10:17, 18; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 10:34, 35)।

ਵੈਰੀ ਦੇ ਲਈ ਨਿਆਂ (23:4, 5)

“ਜਦ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਵੈਰੀ ਦੇ ਬਲਦ ਅਥਵਾ ਖੇਤੇ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਫਿਰਦਾ ਵੇਖੇਂ ਤਾਂ ਤੂੰ ਜਰੂਰ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇੜ ਦੇਗ। ਜਦ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਖੁਣਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਖੇਤਾ ਤੂੰ ਭਾਰ ਹੇਠ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਵੇਖੇਂ ਅਰ ਉਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਨਾ ਚਾਹੇਂ ਫੇਰ ਵੀ ਤੂੰ ਜਰੂਰ ਉਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ।

ਆਇਤਾਂ 4, 5. ਅਨੇਕਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿੱਤਰਾਂ ਵਰਗਾ ਵਿਹਾਰ ਕਰਕੇ ਨਿਰਪੱਖ ਬਣਨਾ ਸੀ। ਕੋਣ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਦੇ **ਬਲਦ** ਜਾਂ **ਖੇਤੇ** ਨੂੰ ਨਹੀਂ **ਮੇੜੇਗਾ** ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਫਿਰਦਾ ਵੇਖੇ? ਕੋਣ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਦੇ **ਖੇਤੇ** ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ **ਭਾਰ ਹੇਠ ਪਿਆ ਹੋਇਆ** ਵੇਖੇ? ਇਹ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਗੱਲ ਸੀ - ਵੈਰੀ ਦੇ ਲਈ ਅਤੇ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਅਤੇ ਪਸੂ ਦੇ ਲਈ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਲਈ ਵੀ। ਆਰ. ਐਲਨ ਕੋਲ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਸਾਇਦ **ਵੈਰੀ** ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਰੋਧੀ।’ ਨਿਆਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਵਰਗਾ ਵਿਹਾਰ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਸੀਂ “ਉਸ ਦੇ ਲਾਚਾਰ ਪਸੂ ਨੂੰ ‘ਨਾ ਲਈਏ।’” ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੰਮ ਦਯਾ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 22:1-4; ਕਹਾਉਤਾਂ 25:21, 22)।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਸੂਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਆਲੂ ਹੋਣਾ ਇਸ ਬਿਧੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ-ਬਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਬੰਦ ਪਸੂਆਂ ਨਾਲ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਵੀ ਪਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬਤ ਪਸੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਵਿਸਰਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ (20:10)।

ਮੰਦਭਾਗੇ ਦੇ ਲਈ ਨਿਆਂ (23:6-9)

“ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਤਾਜ ਦੇ ਨਿਆਉਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਭੁਆ। ਝੂਠੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਦੂਰ

ਰਹਿ ਅਤੇ ਤੂੰ ਬੇਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਧਰਮੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਨਾ ਸੁੱਟ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਦੁਸ਼ਟ ਨੂੰ ਧਰਮੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਵਾਂਗਾ।^੧ ਤੂੰ ਵੱਢੀ ਨਾ ਖਾਹ ਕਿਉਂ ਜੋ ਵੱਢੀ ਤੇਜ ਨਿਗਾਹ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।^੨ ਤੂੰ ਪਰਦੇਸੀ ਨੂੰ ਨਾ ਸਤਾ। ਤੁਸੀਂ ਪਰਦੇਸੀ ਦੇ ਜੀਉ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਪਰਦੇਸੀ ਸਾਓ।

ਨਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਆਇਤਾਂ ਕੰਗਾਲ, ਬੇਦੇਸ਼ੇ ਅਤੇ ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਧੀਆਂ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚਾਲੇ ਵੱਢੀ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਵਾਲੀ ਬਿਧੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਆਇਤ 6. ਮੁਤਾਜ ਨਾਲ ਨਿਰਪੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੁਣ ਹੈ, ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਕੇ ਵੀ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗਰੀਬ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਇਸ ਬਿਧੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਸੀ “ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹੋ!” ਇਹ ਬਿਧੀ ਮੁਤਾਜ ਦੇ ਨਿਆਉਂ ਨੂੰ ਨਾ ਭੁਆਉਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਦੀ ਸੀ।

ਆਇਤ 7. ਫਿਰ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਧਰਮੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਦਰਭ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੰਮ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੇਦੇਸ਼ੇ ਜਾਂ ਧਰਮੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ; ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।^੨ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬੇਦੇਸ਼ੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਨੂੰ ਧਰਮੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਵੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਬੇਦੇਸ਼ੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਿਆ ਸੀ।

ਆਇਤ 8. ਅਗਲੀ ਗੱਲ, ਵੱਢੀ ਖਾਣ ਤੋਂ ਇਸ ਲਈ ਮਨ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਢੀ ਨਿਆਂ ਹੋਣ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਦੀ ਹੈ; ਸ਼ਾਇਦ, ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਵੱਢੀ ਦੇਣ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਦ ਕਿ ਇਸ ਬਿਧੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨਿਆਈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਫ਼ੈਸਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਪਰਤਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜੋ ਕਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 16:18-20; 1 ਸਮੂਏਲ 8:3; 12:3)।

ਆਇਤ 9. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਰਦੇਸੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕ ਨਿਯਮ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ, ਇਹ ਨਿਯਮ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸੀ। ਪਰਦੇਸੀਆਂ (ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵਾਸੀਆਂ) ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਰਾਏਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸੂਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣ। ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਨਬੀਆਂ ਦੀ, ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕਿਉਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਵਿਚ ਪਰਦੇਸੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਸਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਦਿਆਲੂ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ (22:21)।

ਸਬਤ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ (23:10-13)

¹⁰ਛੇ ਸਾਲ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਬੀਜ ਅਰ ਉਸ ਦਾ ਹਾਸਲ ਇਕੱਠਾ ਕਰ, ¹¹ਪਰ ਸੱਤਵੇਂ ਸਾਲ ਤੂੰ ਉਹ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਹ ਕਿ ਵੇਹਲੀ ਰਹੇ ਤਾਂ ਜੋ ਤੇਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਜ ਖਾਣ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਉਹ ਛੱਡਣ ਉਹ ਰੜੇ ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਖਾਣ। ਐਉਂ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਦਾਖ ਅਤੇ ਜੈਤੂਨ ਦੀ ਵਾੜੀ ਨਾਲ ਵੀ ਕਰ। ¹²ਛੇ ਦਿਨ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਪਰ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਤੂੰ ਵਿਸਰਾਮ ਕਰ ਤਾਂ ਜੋ ਤੇਰਾ ਬਲਦ ਅਤੇ ਤੇਰਾ ਖੇਤਾ ਸਸਤਾਉਣ ਅਰ ਤੇਰੀ ਗੋਲੀ ਦਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਅਤੇ ਪਰਦੇਸੀ ਟਹਿਕ ਜਾਣ। ¹³ਜੇ ਕੁਝ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਖਿਆ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸੁਚੇਤ ਰਹੋ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਨਾਉਂ ਵੀ ਨਾ ਲਓ ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਸੁਣੇ ਵੀ ਨਾ ਜਾਣ।

ਨੇਮ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਕੇ, ਜੋਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵੱਲ ਮੁੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਗਲੀਆਂ ਕੁਝ ਬਿਧੀਆਂ ਚੌਥੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ: “ਸਬਤ ਦੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਜਾਣ ਕੇ ਚੇਤੇ ਰੱਖ” (20:8)।

ਆਇਤਾਂ 10, 11. ਇਹ ਆਇਤਾਂ ਸਬਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ **ਸੱਤਵੇਂ ਸਾਲ**, ਸਬਤ ਦੇ ਵਰਹੇ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਵਿਸਤਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। **ਛੇ ਸਾਲ** ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਬੀਜ ਬੀਜਣਾ ਸੀ, ਪਰ **ਸੱਤਵੇਂ ਸਾਲ** ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ **ਛੱਡ ਦੇਣਾ** ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਵੇਹਲੀ ਰਹੇ। ਉਸ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਉੱਗਦਾ ਸੀ ਉਹ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ, ਧਰਤੀ ਦੇ ਕੰਗਾਲਾਂ ਦੇ ਲਈ, ਦੂਜਾ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਲਈ। ਉਸ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ਸੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੱਤਵੇਂ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਲਈ ਛੇਵੇਂ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਭਰਪੂਰ ਫਸਲ ਦੀ ਆਸ ਕਰਨੀ ਸੀ (ਲੇਵੀਆਂ 25:20-22)। ਇਹ ਬਿਧੀ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ (1) ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ, ਕੰਗਾਲਾਂ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਉੱਤੇ ਤਰਸ ਕਰਨ ਨਾਲੇ (2) ਇਹ ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਛੇਵੇਂ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਸੱਤਵੇਂ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਬੀਜਣ ਦੀ ਨਾ ਹੀ ਵੱਢਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਪੈਣੀ ਸੀ।

ਆਇਤ 12. ਇਹ ਆਇਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸਬਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੀ ਹੈ (20:9, 10), ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਖੇਤ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ, ਗੋਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਨੂੰ ਟਹਿਕਣ ਦੇਣਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 5:14)। ਸਬਤ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਕ ਮਨੁੱਖੀ ਰੀਤ ਸੀ।

ਆਇਤ 13. ਸਬਤ ਵਾਲਾ ਭਾਗ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਨਾਉਂ ਵੀ ਨਾ ਲੈਣ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕ ਚਿਤਾਵਨੀ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਯਹੋਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਵੀ ਕਰਨ ਕਿ ਹੋਰ ਦੇਵਤੇ ਵੀ ਹਨ (20:3)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਯਹੋਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਉਂ ਦੀ ਸੱਚ ਚੁੱਕਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਨ (ਯਹੋਸੁਆ 23:7)।

ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਨਾ ਪਰਬ (23:14-17)

¹⁴ਤੂੰ ਵਰਹੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਮੇਰਾ ਪਰਬ ਮੰਨਾ। ¹⁵ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਪਰਬ ਨੂੰ ਤੂੰ ਮੰਨਾ। ਸੱਤ ਦਿਨ ਤੂੰ ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਖਾ ਜਿਵੇਂ ਅਬੀਬ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਠਹਿਰਾਏ ਹੋਏ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਮਿਸਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ। ਖਾਲੀ ਹੱਥੀਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਵੇਖੇ ਨਾ ਜਾਣ। ¹⁶ਵਾਢੀ ਦਾ ਪਰਬ ਅਰਥਾਤ ਤੇਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫਲ ਜਿਹੜੇ ਤੈਂ ਪੈਲੀ ਵਿੱਚ ਬੀਜੇ ਅਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪਰਬ ਵਰਗੇ ਦੇ ਛੇਕੜ ਵਿੱਚ ਜਦ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਪੈਲੀ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਵੇ। ¹⁷ਵਰਗੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਨਰ ਪ੍ਰਭੂ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹਾਜਰ ਹੋਣ।

ਨੇਮ ਦੀ ਪੇਖੀ ਸਬਤ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਨਾ ਪਰਬ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਤੀਕ ਇਕ ਕੁਦਰਤੀ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੀ ਹੈ: ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਪਰਬ, ਵਾਢੀ ਦਾ ਪਰਬ ਅਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪਰਬ। ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਪਰਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਸਾਲ, ਨਾਲੇ ਇਸਰਾਏਲ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਇਤਹਾਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ (ਵੇਖੋ 34:18-26; ਲੇਵੀਆਂ 23; ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 16:1-17)।

ਆਇਤ 14. ਇਹ ਭਾਗ ਉਸ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਅਤੇ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਵਰਗੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਮਨਾਉਣਾ ਸੀ (23:14, 17)। ਆਇਤ 14 ਵਿਚ ਸਧਾਰਣ ਹੁਕਮ ਤੂੰ ਵਰਗੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਮੇਰਾ ਪਰਬ ਮੰਨਾ ਆਇਤ 17 ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: “ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਨਰ ਪ੍ਰਭੂ ਯਹੋਵਾਹ ਅੱਗੇ ਹਾਜਰ ਹੋਣ।”

ਆਇਤ 15. ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਪਰਬ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚੋਂ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (12:17-20)। ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਬਾਰੇ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਨਿੱਕਲੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਫੁੱਲਣ ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਪਰਬ ਪਸਾਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਇਹ “ਜੋਂ ਦੀ ਵਾਢੀ ਦੇ ਆਰੰਭ” ਵਿਚ “ਅਬੀਬ ਅਰਥਾਤ ਪਹਿਲੇ ਮਹੀਨੇ (ਮਾਰਚ ਅੱਧ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਪ੍ਰੈਲ ਅੱਧ ਤੀਕ) ਦੇ ਪੰਦਰਵੇਂ ਦਿਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕੀਵੇਂ ਦਿਨ ਤੀਕ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।”³ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਾਲੀ ਹੱਥੀਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਣਾ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ “ਜਾਜਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ [ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ] ਫਸਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫਲ” ਲੈ ਕੇ ਆਉਣੇ ਸੀ (ਲੇਵੀਆਂ 23:10)।

ਆਇਤ 16. ਵਾਢੀ ਦੇ ਪਰਬ ਨੂੰ “ਅਠਵਾਰੇ ਦੇ ਪਰਬ” (34:22) ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਣਕ ਦੀ ਵਾਢੀ ਦੌਰਾਨ “ਸਿਵਾਨ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਦਿਨ, ਤੀਜੇ ਮਹੀਨੇ (ਮਈ ਦੇ ਅੱਧ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜੂਨ ਦੇ ਅੱਧ ਤੀਕ)” “ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਪਰਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਤ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੀਨਈ ਪਰਬ ਤੇ ਬਿਵਸਥਾ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।”⁴ ਇਸ ਪਰਬ ਤੇ, ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਢੀ ਦੀ ਫਸਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫਲ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (34:22; ਲੇਵੀਆਂ 23:16, 17)। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ, “ਵਾਢੀ ਦੇ ਪਰਬ” ਨੂੰ “ਪੈਂਟੀਕਾਸਟ ਦਾ ਦਿਨ” ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2:1; 20:16; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 16:8) ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਸਾਹ ਤੋਂ ਪੰਜਾਹ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। “ਪੈਂਟੀਕਾਸਟ” ਸ਼ਬਦ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *πεντηκοντα* (ਪੈਂਟੀਕੋਂਟਾ) ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਪੰਜਾਹ” (ਵੇਖੋ ਲੇਵੀਆਂ 23:16)।

ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪਰਬ ਟਿਸਰੀ ਅਰਥਾਤ ਸਤਵੇਂ ਮਹੀਨੇ (ਸਤੰਬਰ ਅੱਧ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਕਤੂਬਰ ਅੱਧ ਤੀਕ) ਦੇ “ਪੰਦਰਵੇਂ ਦਿਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਾਈਵੇਂ ਦਿਨਾਂ ਤੀਕ” ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅੰਗੂਰ ਦੀਆਂ ਵੇਲਾਂ ਅਤੇ ਮੇਵਿਆਂ ਦੀ ਵਾਢੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।⁵ ਪਰਬ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, “ਇਹ ਕੂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਜਾੜ ਵਿਚ ਭੜਕਣ ਅਤੇ ਬਿਵਸਥਾ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।”⁶

ਇਸ ਜਸਨ ਨੂੰ “ਡੋਰਿਆਂ ਦੇ ਪਰਬ” ਜਾਂ “ਤੰਬੂਆਂ ਦੇ ਪਰਬ” ਵਜੋਂ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ

(ਲੇਵੀਆਂ 23:34; ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 16:13; 31:10; ਵੇਖੋ NIV)। ਇਹ ਨਾਮ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਨਿੱਕਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪਰਜਾ “ਤੰਬੂਆਂ” ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਲਿਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਪਰਬ ਦੌਰਾਨ, ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਜਾੜ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ “ਤੰਬੂਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ” ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਲੇਵੀਆਂ 23:40-43)। ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਗਰਿਕ ਕਲੰਡਰ ਪਤਝੜ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਹ ਪਰਬ ਵਰਗੇ ਦੇ ਛੇਕੜ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਇਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਸਾਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਆਇਤ 17. ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਮੌਕਿਆਂ ਤੇ, ਬਾਲਗ ਨਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਯਹੋਵਾਹ ਅੱਗੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਵਰਗੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਇਕ ਪਵਿੱਤਰ ਕੌਮੀ ਸਭਾ ਜਾਂ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਬਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਸੀ ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ। ਇਸਰਾਏਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਬਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਬਲੀਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਬਿਧੀਆਂ (23:18, 19)

¹⁸ਤੂੰ ਖ਼ਮੀਰ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਬਲੀ ਦਾ ਲਹੂ ਨਾ ਚੜ੍ਹਾ। ਨਾ ਮੇਰੇ ਪਰਬ ਦੀ ਚਰਬੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਸਵੇਰ ਤੀਕ ਰਹੇ। ¹⁹ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਯਹੋਵਾਹ ਆਪਣੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਘਰ ਲਿਆ। ਤੂੰ ਪਠੇਰੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰਿੰਨ੍ਹ।

ਇਹ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਸਰਾਏਲ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਿਧੀਆਂ ਦੱਸਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਬਲੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਪਰਬਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ (23:14-17)। 34:25, 26 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਬਦਲਾਵਾਂ ਨਾਲ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਇਤ 18. ਇਸ ਆਇਤ ਵਿਚ ਜੇ ਦੋ ਬਿਧੀਆਂ ਹਨ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੁਕਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੁਕਮ ਹੈ: ਤੂੰ ਖ਼ਮੀਰ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਬਲੀ ਦਾ ਲਹੂ ਨਾ ਚੜ੍ਹਾ। ਉਹ ਪਰਬ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪਰਬ ਹੈ ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਪਰਬ (23:15)। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਮੀਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਸੀ (12:15, 19, 20, 34, 39; 13:3, 7)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀਆਂ ਬਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਦੀਆਂ ਟਿੱਕੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (29:1, 2, 22, 23; ਲੇਵੀਆਂ 2:4, 5; 6:14-16; 7:12; 8:2, 26)। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, “ਮੈਂਦੇ ਦੀ ਭੇਟ ਵਿੱਚ ਜੇ ਤੁਸਾਂ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਲਿਆਉਣੀ ਕੁਝ ਖਮੀਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਸਾਂ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਕਿਸੇ ਅੱਗ ਦੀ ਭੇਟ ਵਿੱਚ ਨਾ ਖਮੀਰ ਨਾ ਕੁਝ ਸਹਿਤ ਸਾੜਨਾ” (ਲੇਵੀਆਂ 2:11)। ਕੁਝ ਹਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅੱਗੇ ਖਮੀਰੀ ਰੋਟੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ, ਇਹ ਰੋਟੀਆਂ ਜਗਵੇਦੀ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਾੜੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ; ਬਜਾਇ ਇਸ ਦੇ, ਉਹ ਜਾਜਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਧੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ (ਲੇਵੀਆਂ

7:13, 14; 23:17, 20)। ਸਾਇਦ ਖਮੀਰੀ ਰੋਟੀ ਜਗਵੇਦੀ ਉੱਤੇ ਪਸੂਆਂ ਦੀਆਂ ਬਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਖਮੀਰ ਨੂੰ ਭਰਿਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (12:15 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਦੂਜਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੁਕਮ ਹੈ: **ਨਾ ਮੇਰੇ ਪਰਬ ਦੀ ਚਰਬੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਸਵੇਰ ਤੀਕ ਰਹੇ।** ਇਸ ਮਨਾਹੀ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਜੈਨ ਆਈ ਡਰਹਮ ਨੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਕਿ “ਚਰਬੀ ਸਿਰਫ ਯਹੋਵਾਹ ਇਕੱਲੇ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਉਸ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।”⁷ ਆਖਰਕਾਰ, ਬਲੀਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਬਿਧੀਆਂ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਪਸੂਆਂ ਦੀ ਚਰਬੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਲਈ ਜਗਵੇਦੀ ਉੱਤੇ ਅੱਗ ਨਾਲ ਸਾੜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ (29:13, 22-25; ਲੇਵੀਆਂ 3:3, 4, 9, 10)। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ “ਸਾਰੀ ਚਰਬੀ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਹੈ” ਅਤੇ “ਤੁਸਾਂ ਨਾ ਚਰਬੀ ਨਾ ਲਹੂ ਖਾਣਾ” (ਲੇਵੀਆਂ 3:16, 17)।

ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ “ਮੇਰੇ ਪਰਬ ਦੀ ਚਰਬੀ” ਉਸ ਪਰਬ ਵਿਚ ਪਸਾਹ ਦੇ ਲੇਲੇ, “ਉੱਤਮ” ਜਾਂ “ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ” ਚੀਜ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।⁸ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਬੰਦ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, “ਨਾ ਪਸਾਹ ਦੇ ਪਰਬ ਦੀ ਬਲੀ ਤੋਂ ਸਵੇਰ ਤੀਕ ਰੱਖ ਛੱਡੀ” (34:25)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, “ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਸਵੇਰ ਤੀਕ ਰਹੇ” ਵਾਕ ਪਸਾਹ ਦੇ ਲਈ ਪਹਿਲੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ (12:10) ਜੇਕਰ ਪਸਾਹ ਦਾ ਲੇਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਇਤ 18 ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪਸਾਹ ਅਤੇ ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਪਰਬ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 16:3, 4)।

ਆਇਤ 19. ਇਹ ਆਇਤ ਇਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ: ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ [ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ] **ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਯਹੋਵਾਹ ਆਪਣੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਘਰ** ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਕ ਇਸਰਾਏਲੀ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਲਈ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰੇ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਲਈ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖੇ, ਉਸ ਨੇ ਯਹੋਵਾਹ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਫਸਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਫਲ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਪਿਛਲੇ ਪਰਬਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ (23:14-17), ਜਿਹੜੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ - ਜੌਂ, ਕਣਕ ਅਤੇ ਫਲ - ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੇਵੀ ਜਾਜਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ (ਗਿਣਤੀ 18:12, 13; ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 18:3-5)।

ਆਇਤ 19 ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪੇਚੀਦਾ ਸ਼ਰਤ ਹੈ: **ਤੂੰ ਪਠੇਰੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰਿੰਨ੍ਹ** (ਵੇਖੋ 34:26; ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 14:21)। ਜੇ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ; ਇਹ ਕਿਉਂ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਠੇਰੇ (ਜਾਂ ਬੱਚੇ) ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਰਿੰਨ੍ਹਣਾ ਕਠੋਰ ਹੋਵੇਗਾ⁹ ਸਭ ਤੋਂ ਆਮ ਅਤੇ ਉੱਤਮ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਇਸਰਾਏਲ ਤੇ ਲਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰੀਤ ਗੈਰ-ਯਹੂਦੀ ਕਨਾਨੀ ਧਰਮ ਦੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸੀ। ਅਮਬਰਟੋ ਕਸੁੱਟੋ ਨੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ,

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਯੁਗਾਰੀਟਿਕ ਮੂਲ ਲਿਖਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਨਾਨੀ ਲੋਕ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਥਾਲੀ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਉਪਜਾਊਪਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਉਤਸਵ ਰਸਮਾਂ ਵਿਚ। ਯੁਗਾਰੀਟਿਕ ਪੱਟੀ ‘ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਸੁਹਾਵਣਾ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ’ ਤੇ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੈ (ਲਾਈਨ 14): ... ‘ਪਠੇਰੇ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਰਿੰਨ੍ਹ, ਲੇਲੇ ਨੂੰ ਮੱਖਣ ਵਿਚ।’ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਪਠੇਰੇ ਨੂੰ ਰਿੰਨ੍ਹਣ ਦੀ ਰੀਤ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੀਕ ਬੇੜੂ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।¹⁰

ਜੇਕਰ ਇਸਰਾਏਲੀ ਲੋਕ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਰੀਤ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ, ਤਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲੱਗਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਨਾਨੀਆਂ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਇਤ 19 ਵਿਚ ਪਿਛਲੀ ਬਿਧੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਪਠੇਰੇ ਦੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੀ ਹੋਵੇ ਜੋ ਇੱਜ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਫਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਨਵੇਂ ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਸੰਬੰਧੀ, ਨਾਹੁਮ ਐਮ. ਸਰਨਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਪਠੇਰੇ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਰਿੰਨੂਣ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਮਾਸ ਅਤੇ ਦੁੱਧ (ਮਤਲਬ ਸਾਰੇ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਬਣੇ ਉਤਪਾਦਾਂ) ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਆਮ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ।”¹¹ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਕੁਝ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਮਾਸ ਵਾਲੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਫਰਿਜ਼ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਵਾਲੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫਰਿਜ਼ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਹ ਮਾਸ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਵਾਲੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਭੋਜਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਾਂਦੇ। 23:19 ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਬਿਧੀ ਅਜਿਹੀ ਰੀਤ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।

ਉਪਸੰਹਾਰ: ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ (23:20-33)

ਕੂਚ 23:20-33 ਨੂੰ ਨੇਮ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਉਪਸੰਹਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਬਿਧੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਬਲਕਿ, ਇਹ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਅੱਗੇ ਵੱਧਣ ਅਤੇ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ ਵਾਅਦੇ ਅਤੇ ਖ਼ਤਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਬਣਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ।

ਦੂਤ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾਈ (23:20-23)

²⁰ਵੇਖੋ ਮੈਂ ਇੱਕ ਦੂਤ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਘੱਲਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਰਾਖੀ ਕਰੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਅਸਥਾਨ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਲੈ ਜਾਵੇ। ²¹ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਚੌਕਸ ਰਹੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣੋ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਨਾ ਛੇੜੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਖ਼ਸ਼ੇਗਾ ਏਸ ਲਈ ਭਈ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹੈ। ²²ਸਗੋਂ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਉਸ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣੋ ਅਤੇ ਜੇ ਕੁਝ ਮੈਂ ਬੋਲਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਕਰੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੈਰੀਆਂ ਦਾ ਵੈਰੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਵਾਂਗਾ। ²³ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੇਰਾ ਦੂਤ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਚੱਲੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਮੇਰੀਆ, ਹਿੱਤੀਆਂ, ਫਰਿੱਜੀਆਂ, ਕਨਾਨੀਆਂ, ਹਿੱਵੀਆਂ ਅਤੇ ਯਸੂਬੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਾਂਗਾ।

ਆਇਤਾਂ 20, 21. ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਦੂਤ ਨੂੰ ਘੱਲਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੂਤ ਨੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਰਾਏਲ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੂਤ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਗਿਆਕਾਰ ਰਹੇ; ਘੱਟੋ-ਘੱਟ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਖ਼ਸ਼ੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰ ਰਹੇ। ਇਸਰਾਏਲ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਛੇੜਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਹ “ਦੂਤ” (מַלְאָכִי, ਮਲਕ) ਕੌਣ ਸੀ? ਕਿਉਂਕਿ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਮਲਕ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਸੰਦੇਸ਼ਵਾਹਕ,” ਇਸ “ਦੂਤ” ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਕਈ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ।

ਇਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਦੇਸ਼ਵਾਹਕ, ਜਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਯਹੂਦੀ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ “ਦੂਤ” ਪਹਿਲਾਂ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਯਹੇਸ਼ੂਆ ਸੀ। ਇਕ ਭਾਵ ਵਿਚ, ਮੂਸਾ ਨੇ ਉਹ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਤ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪਰ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਬੰਦ ਇਕ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਦੇਸ਼ਵਾਹਕ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਆਰ. ਐਲਨ ਕੋਲ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਦੂਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਦੇਸ਼ਵਾਹਕ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਵੀ, ਆਇਤ 21, ਜੋ ਆਖਦੀ ਹੈ, **ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹੈ**, “ਸੰਦੇਸ਼ਵਾਹਕ” ਦਾ ਅਲੈਕਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਨਾਮ ਉਸ ਦੇ ਪਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।¹²

ਦੂਜੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੂਤ ਇਕ ਸੁਰਗੀ ਪ੍ਰਾਣੀ ਅਰਥਾਤ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਆਮ ਸਮਝ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਇਹ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਦਰਭ (23:23) ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਸੰਦਰਭਾਂ (32:34; 33:2) ਦੇਹਾਂ ਵਿਚ, ਉਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਬੰਦ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਰਥ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਤੀਜੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੂਤ ਕੋਈ ਈਸ਼ੁਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ “ਦੂਤ” ਖੁਦ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਇਹ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ “ਨਾਮ ਉਸ ਵਿੱਚ [ਸੀ]।” ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਦੂਤ ਕੋਲ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹੀ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੁਚ 3 ਵਿਚ “ਯਹੋਵਾਹ ਦਾ ਦੂਤ” ਬੇਸ਼ੱਕ ਖੁਦ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸੀ (3:2, 3 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਜੇਨ ਆਈ. ਡਰਹਮ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “[ਦੂਤ] ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਤੱਵ ਅਤੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ” ਅਤੇ “ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਪੁਨਰਕਥਨ ਹਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਜੋ ਕੁਚ 1-20 ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।”¹³

ਚੌਥੀ ਅਤੇ ਨੇਤਿਓ ਸੰਬੰਧਤ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੂਤ ਦੇਹਧਾਰੀ ਵਚਨ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰਤਾਈ ਦਾ ਦੂਜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਇਹ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੰਦਾਂ ਵਿਚ, “ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਦੂਤ” ਨੂੰ ਯਹੋਵਾਹ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਯਹੋਵਾਹ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇ. ਅਲੈਕ ਮੋਟਯਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ,

ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਹੋਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਯਹੋਵਾਹ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਦੇਵੇਂ ਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਜਿਹੜਾ, ਈਸ਼ੁਰਤਾਈ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਰੱਬੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਏ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਾਪੀਆਂ ਦੀ ਟੋਲੀ ਵਿਚ ਮਿਲਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਕਰੋਧ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਆਪਣੀ ਦਯਾ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਸੱਚਮੁੱਚ, ਯਹੋਵਾਹ ਦਾ ਦੂਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਬਾਰਟਨ ਪੇਨ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਝਿੱਜਕਦਾ ਕਿ “ਅਨੇਕੇ ਦੂਤ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਕਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ... ਸਿਰਫ਼ ਤਦ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਦੇਹਧਾਰੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।”¹⁴

ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਦੂਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਹਧਾਰੀ ਵਚਨ ਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਤੱਥ ਸਿਰਫ਼ ਵਚਨ ਦੇ ਸਰੀਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 1:1, 14)।

ਭਾਵੇਂ ਦੂਤ ਈਸ਼ੁਰ (ਜਾਂ ਦੇਹਧਾਰੀ ਵਚਨ), ਸੁਰਗੀ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜਾਂ ਇਕ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਦੇਸ਼ਵਾਹਕ ਸੀ, ਸੰਦੇਸ਼ ਇੱਕੋ ਸੀ। ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਲਈ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਆਈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ

ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਛਿਆ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਦਲੇ ਵਿਚ, ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਦੂਤ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। “ਚੌਕਸ ਰਹੋ” ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ ਦੂਤ ਦੀ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਆਇਤਾਂ 22, 23. ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਇਕ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: ਜੇਕਰ ਇਸਰਾਏਲ ਨੇ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਦੂਤ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ [ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ] **ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਦਾ ਵੈਰੀ** ਹੋਵੇਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ **ਉਸ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ** ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੌਮਾਂ - **ਅਮੋਰੀਆ, ਹਿੱਤੀਆਂ, ਫਰਿੱਜੀਆਂ, ਕਨਾਨੀਆਂ, ਹਿੱਵੀਆਂ ਅਤੇ ਯਸੂਬੀਆਂ** - ਦਾ ਨਾਸ ਕਰੇਗਾ (3:8 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਮੂਰਤੀਪੂਜਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚਿਤਾਵਨੀ (23:24)

24 ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਮੱਥਾ ਨਾ ਟੇਕੋ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰੋ ਨਾ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਾਂਗੂ ਕੰਮ ਕਰੋ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਰੂਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਚਿਕਨਾ ਚੂਰ ਕਰੋ।

ਆਇਤ 24. ਧਰਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਵਿਚ, ਬਿਧੀ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਕਨਾਨੀਆਂ ਦੀ ਮੂਰਤੀਪੂਜਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ **ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਮੱਥਾ ਨਾ ਟੇਕਣ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਨ** ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿਣਾ ਜਿਵੇਂ ਕਨਾਨ ਦੇ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ **ਢਾਉਣਾ** ਅਤੇ **ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਚਿਕਨਾ ਚੂਰ ਕਰਨਾ** ਸੀ। ਇੱਥੇ “ਥੰਮ੍ਹ” (תַּבַּלְתָּיִם, ਮੈਟਸਟਸੀਬਾਰ) ਇਕ ਪੱਥਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਨਾਨੀ ਮੰਦਿਰ ਜਾਂ ਉੱਚੀ ਥਾਂ ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਪੱਥਰ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਉੱਪਰੋਂ ਗੋਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇਕ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਕ ਪੁਰਸ਼ ਦੇਵਤੇ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਈ ਵਾਰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਬਣੇ ਆਸ਼ਰਾ ਦੇ ਖੰਭਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਜਣਨ ਦੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਨ (34:13; ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 7:5; 12:3; 2 ਰਾਜਿਆਂ 17:10; 18:4; 21:3; 23:14, 15)। ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਫਲਿਸਤੀਨ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੈ।¹⁵

ਅਗਿਆਕਾਰੀ ਲਈ ਭਰਪੂਰ ਬਰਕਤਾਂ (23:25-31)

25 ਤੁਸੀਂ ਯਹੋਵਾਹ ਆਪਣੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬਰਕਤ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਿਮਾਰੀ ਕੱਢ ਦਿਆਂਗਾ। **26** ਤੁਹਾਡੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਗਰਭ ਨਾ ਡਿੱਗੇਗਾ ਨਾ ਕੋਈ ਸੰਢ ਰਹੇਗੀ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ ਪੂਰਾ ਕਰਾਂਗਾ। **27** ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਭੈ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਘੱਲਾਂਗਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਣ ਪਵੇਗੇ ਨਾਸ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨੱਠੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਵਾਂਗਾ। **28** ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਡੇਮੂ ਘੱਲਾਂਗਾ ਜਿਹੜਾ ਹਿੱਵੀ ਕਨਾਨੀ ਹਿੱਤੀ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੋਂ ਧੱਕ ਦੇਵੇਗਾ। **29** ਮੈਂ ਇੱਕੋ ਹੀ ਵਰਹੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੋਂ ਨਾ ਧੱਕਾਂਗਾ ਮਤੇ ਓਹ ਧਰਤੀ ਉੱਜੜ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਰੜੇ ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਧ ਜਾਣ। **30** ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੋਂ ਰੋਲੀ ਰੋਲੀ ਧੱਕਾਂਗਾ ਜਦ ਤੀਕ ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਫਲੇ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਕਰੋ। **31** ਸੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਹੱਦ ਲਾਲ ਸਮੁੰਦਰ

ਦੇ ਫਲਿਸਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਤੀਕ ਅਤੇ ਉਜਾੜ ਤੋਂ ਦਰਿਆ (ਫਰਾਤ) ਤੀਕ ਠਹਿਰਾਵਾਂਗਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਉਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੱਗੋਂ ਧੱਕ ਦਿਓਗੇ।

ਆਇਤਾਂ 25, 26. ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪਰਜਾ ਨੇ ਸਿਰਫ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਿਰਫ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ, ਤੰਦਰੁਸਤੀ (ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣ ਨਾਲ), ਜਣਨ ਅਤੇ ਫਲ (ਗਰਭਪਾਤਾਂ ਅਤੇ ਬਾਂਝਪਾਣ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ) ਲੰਬੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਦੀ ਬਰਕਤ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਆਇਤਾਂ 27, 28. ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਅੱਗੇ [ਆਪਣਾ] ਭੈ ਘੱਲੇਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਲਈ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਅੱਗੇ ਡੇਮੂ ਘੱਲੇਗਾ। ਕੀ ਇਹ ਕਥਨ ਇੱਕੋ ਗੱਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ? ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ “ਭੈ” ਸ਼ਾਇਦ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ 15:14-16),¹⁶ ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਕਨਾਨ ਦੀ ਜਿੱਤ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਯਹੋਸ਼ੁਆ 2:8-11)। ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ “ਡੇਮੂ” ਸ਼ਾਇਦ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪਰਗਟਾਵਿਆਂ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਹੋਵੇਗਾ। “ਡੇਮੂ” ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (דָּמוּ, *ਟਸੀਰਾਹ*) ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਬਰਾਨੀ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ (23:28; ਥਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 7:20; ਯਹੋਸ਼ੁਆ 24:12) ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਅਨਿਸ਼ਚਤ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ “ਡੇਮੂ,” “ਆਤੰਕ,” “ਮਹਾਮਾਰੀ” ਅਤੇ “ਉਦਾਸੀ, ਨਿਰਾਸ਼ਾ।”¹⁷ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕ “ਡੇਮੂਆਂ” ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਮਿਸਰ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨਨ ਦੇ ਵਿਚ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਕੌਮਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।¹⁸ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਵਿਆਖਿਆ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਆਰ. ਕੇ. ਹੈਰੀਸਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ,

ਡੇਮੂ ... ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਲਈ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪਰਜਾ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਉਸ ਦੀ ਚਮਤਕਾਰੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਖਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਨੇ ਕਨਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਗਤੀਗੰਢ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਡੇਮੂਆਂ ਨੂੰ ਨਾਟਕੀ ਰੂਪਕ ਭਾਵ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡੇਮੂਆਂ ਦੇ ਡੰਗ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਗੰਢ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।¹⁹

ਮਜ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਇਤ 28 ਆਇਤ 23 ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀ ਹੈ: **ਹਿੱਵੀਆਂ, ਕਨਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਹਿੱਤੀਆਂ।** ਇੱਥੇ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਦੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਤੱਥ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਆਇਤ 28 ਵਿਚ ਦੂਜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਇਤਾਂ 29, 30. ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਕਨਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਛੇਤੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ **ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੋਂ ਧੱਕਾਂਗਾ** ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਤੇ ਉੱਜੜ ਨਾ ਜਾਣ ਜਾਂ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੰਗਲੀ ਦਰਿੰਦੇ ਵਧ ਨਾ ਜਾਣ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਯਹੋਸ਼ੁਆ ਦੀ

ਪੁਸਤਕ ਪਹਿਲਾਂ ਧਰਤੀ ਦੀ ਇਕ ਤੇਜ਼ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਨਿਆਈਆਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਨਾ ਹੀ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਵੱਸ ਵਿਚ ਹੋਏ ਨਾ ਹੀ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਇਆ ਸੀ (ਨਿਆਈਆਂ 1:27-36)।

ਆਇਤ 31. ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਜਿੱਤ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਉਸ ਧਰਤੀ ਦੀ ਹੱਦ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੀ ਹੱਦ ਪੱਛਮ ਵਿਚ **ਲਾਲ ਸਮੁੰਦਰ** ਤੋਂ (ਅਕਾਬਾਰ ਦੀ ਖੱਡ²⁰) ਲੈ ਕੇ ਪੂਰਬ ਵਿਚ **ਫਲਿਸਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਤੀਕ** (ਭੂਮੱਧ ਸਾਗਰ) ਅਤੇ ਦੱਖਣ ਵਿਚ **ਉਜਾੜ ਤੋਂ** ਲੈ ਕੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ **ਦਰਿਆ ਫਰਾਤ ਤੀਕ** ਹੋਈ ਸੀ। ਇਬਰਾਨੀ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਿਚ “ਫਰਾਤ” ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅਨੁਵਾਦ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਦਰਿਆ ਸੀ। ਕੋਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, “ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ‘ਦਰਿਆ’ ਹਮੇਸ਼ਾ ‘ਵੱਡਾ ਦਰਿਆ,’ ਅਰਥਾਤ ਫਰਾਤ ਹੈ।”²¹ ਇਸਰਾਏਲ ਦਾ “ਨਿਯੰਤਰਣ, ਜੇਕਰ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਫਰਾਤ ਤੀਕ (1 ਰਾਜਿਆਂ 4:21; 1 ਇਤਹਾਸ 18:3; 2 ਇਤਹਾਸ 9:26)”²² ਦਾ ਉਦ ਅਤੇ ਸੁਲੇਮਾਨ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਉਚਾਈ ਤੀਕ ਸੀ।

ਕਨਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨੇਮ ਨਹੀਂ (23:32, 33)

³²ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਥਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨਾਲ ਨੇਮ ਨਾ ਬੰਨ੍ਹੋ। ³³ਓਹ ਤੁਹਾਡੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰਹਿਣ ਇਜੇਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਓਹ ਤੁਹਾਥੋਂ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਪ ਕਰਾਉਣ ਕਿਉਂ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਉਹ ਜਰੂਰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਫਾਹੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਆਇਤ 32. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਵੱਡਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭੁੱਲਣਾ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਧਰਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜਾਂ **ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਵਤਿਆਂ** ਨਾਲ ਕੋਈ ਨੇਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੰਨ੍ਹਣਾ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੇਮਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਇਸਰਾਏਲ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ, ਅਸਲ ਵਿਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਨਾਨੀਆਂ ਦੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨੇਮ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਸੀ।

ਆਇਤ 33. ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣਾ ਸੀ - ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਨਾਲ ਨਫਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗ਼ੈਰ-ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪਰਤਾਵੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਲਈ। ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਨਾਕਾਮੀ ਆਖਰਕਾਰ ਕੌਮ ਨੂੰ ਨਾਸ ਵੱਲ ਲੈ ਗਈ।

ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ

ਬੁਰਿਆਈ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਭੀੜ ਦੇ ਮਗਰ ਨਾ ਲੱਗਣਾ (23:2)

ਜਦ ਕਿ 23:1, 2 ਵਿਚ ਜੋ ਬਿਧੀ ਹੈ ਉਹ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ, ਮਸੀਹ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ (ਬਹੁਤਿਆਂ) ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਵਾਹ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਮੱਤੀ 7:13, 14)। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਕ

ਧਾਰਮਿਕ ਮੱਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਇਹ ਪਵਿੱਤਰ ਵਚਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਵੈਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਹੈ? (23:4, 5, 22, 23)

ਬਾਈਬਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਧਰਮੀ ਜੀਵਨ ਜੀ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੈਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੋਲਸ ਦੇ ਵੀ ਵੈਰੀ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖੁਦ ਯਿਸੂ ਦੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵੈਰੀ ਸਨ। ਮਸੀਹੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੈਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

1. ਵੈਰੀ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚੋ (ਰੋਮੀਆਂ 12:18)।
2. ਆਪਣੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਨਹੀਂ ਪਿਆਰ ਕਰੋ (ਮੱਤੀ 5:43-48)।
3. ਆਪਣੇ ਵੈਰੀਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰੋ (ਕੂਚ 23:4, 5; ਰੋਮੀਆਂ 12:20, 21)।
4. ਆਪਣੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ (ਮੱਤੀ 5:23-25)।
5. ਆਪਣੇ ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੋ (ਮੱਤੀ 5:44)।
6. ਇਹ ਸਮਝੋ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਲਈ ਭਲਾਈ ਉਤਪੰਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 8:28; ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 1:12)।
7. ਜਾਣ ਲਓ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹਾਂ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਆਖਰਕਾਰ ਸਾਡੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦੇਵੇਗਾ (ਕੂਚ 23:22, 23; 2 ਥੋਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 1:6-9)।

ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

1. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੈਰੀਆਂ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਰੋਧ (ਮੱਤੀ 5:38-41)।
2. ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੈਰੀ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣਾ (ਰੋਮੀਆਂ 12:19)।
3. ਆਪਣੇ ਵੈਰੀਆਂ ਤੇ ਬੁਰਿਆਈ ਆਪਣੇ ਦੀ ਆਸ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਬੁਰਿਆਈ ਆਣ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਨੰਦ ਮਨਾਉਣਾ (ਅੰਯੂਬ 31:29, 30)।
4. ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੈਰੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਬੁਰਾ ਬੋਲਣਾ (ਮੱਤੀ 5:22)।
5. ਆਪਣੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਨ ਦੇਣਾ, ਪਰ ਬਜਾਇ ਇਸ ਦੇ ਯੂਸੁਫ਼, ਅੰਯੂਬ ਅਤੇ ਦਾਨੀਏਲ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਤੇ ਚੱਲਣਾ।

ਇਸਰਾਏਲ ਅਤੇ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਧਰਤੀ (23:20-33)

ਕੂਚ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਹੀ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਇਕ ਧਰਤੀ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ (3:8), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਤਪਤ ਵਿਚ ਪਿਉ ਦਾਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੂਚ 23 ਵਿਚ, ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਨੇਮ ਦੀ ਪੋਥੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਦੋ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਪਹਿਲੀ, ਇਸਰਾਏਲ ਕੋਲ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਜਾਪ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ “ਲੈਣਾ” ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬੰਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈਣ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ “ਅਸਥਾਨ ਨੂੰ” ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ “ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ” ਸੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਆਪਣਾ ਇਕ “ਦੂਤ” ਘੱਲੇਗਾ (23:20)। ਫਿਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਦਾ “ਵੈਰੀ” ਹੋਵੇਗਾ (23:22) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਧਰਤੀ ਦੇ

ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇਗਾ (23:23, 27-30)। ਉਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਵੇਗਾ (23:31)। ਫਿਰ ਵੀ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇਸਰਾਏਲ ਕੋਲ ਉਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ। ਯਹੋਸ਼ੁਆ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਕਨਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ “ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ” ਸੀ (ਯਹੋਸ਼ੁਆ 1:11)। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਉਸ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਲੜਨਾ ਪਿਆ ਸੀ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ “ਦਿੱਤਾ” ਸੀ।

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ, “ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਧਰਤੀ” ਸੁਰਗ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਯਹੋਸ਼ੁਆ ਦੀ ਫੌਜ ਦੇ ਵਾਂਗ ਤਲਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸਾਨੂੰ ਜਿੱਤ ਦੇਵੇਗਾ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਦੂਜੀ, ਇਸਰਾਏਲ ਕੋਲ ਕੁਧਰਮੀ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਹੜੇ ਕਨਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ (23:23), ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਲਝਣ ਵਿਚ ਪਾ ਦੇਵੇਗਾ (23:27) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਲਈ “ਡੇਮੂ” ਘੱਲੇਗਾ (23:28, 29)। ਉਸ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, “ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਰੂਰ ਢਾਓਗੇ” (23:24)। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੱਠਾ ਦੇਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਇਸਰਾਏਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਗੇ (23:27 ਅਤੇ ਇਸਰਾਏਲ ਨੇ “ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੱਗੇ ਧੱਕਣਾ” ਸੀ (23:31-33)। ਯਹੋਸ਼ੁਆ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਿੱਤ ਕਿਵੇਂ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਨਿਆਈਆਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਖਰੀ ਨਾਸ ਉਸ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਗੈਰ-ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾਕਾਮੀ ਦੁਆਰਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਨਾਸ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਨਾਨ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੁਸ਼ਟ ਲੋਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 9:5)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਯਹੂਦੀ ਰੀਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਰਜਾ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਆਤਮਿਕ ਖਤਰਾ ਸਨ (23:24, 31-33)। ਨਾ ਹੀ ਨਸਲੀ ਪੱਖਪਾਤ ਨਾ ਹੀ ਕੌਮੀ ਘਮੰਡ ਦੀ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਸੀ; ਮੁਖ ਉਦੇਸ਼ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵਿਚ ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਨਿਹਚਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਸੀ।

ਕੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਨਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਬੰਦ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਪਿਛਾਂਹ ਹਟਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਇਹ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 15:33)। ਸਾਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਅਣਸਾਂਝੇ ਜੁੱਤਣ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:14-18)।

ਸਿੱਟਾ। ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ “ਕੌਮਾਂ ਲਈ ਜੋਤ” ਬਣਨਾ ਸੀ (ਯਸਾਯਾਹ 42:6), ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਸੀ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਨਾਅ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹਨ: ਅਸੀਂ “ਜਗਤ ਵਿਚ” ਹਾਂ ਪਰ “ਜਗਤ ਦੇ” ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਹੈ ਪਾਪੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਮਸੀਹ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬਚਾਏ ਜਾ ਸਕਣ।

“ਉਸ ਤੁਹਾਡੀ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਬਰਕਤ ਦੇਵੇਗਾ” - ਇਸ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਬਰਕਤਾਂ (23:25, 26)

ਅੱਜ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਦੁਨਿਆਵੀ (ਭੌਤਿਕ) ਬਰਕਤਾਂ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਬਿਮਾਰ ਪੈ ਜਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਬਾਂਝ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਰਭਪਾਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ, ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਸ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਜੇ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਬਰਕਤਾਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਹਨ (ਮਰਕੁਸ 10:29, 30)। ਕਿਉਂ? ਕਿਉਂਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਮਿਹਨਤੀ ਹਨ, ਹਰਮੁਤਾਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੰਦਰੁਸਤ ਘਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀਆਂ ਦੇਗੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਹੈਕਲ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲੋਂ ਇਕ ਲੰਮਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਜੀਵਨ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਆਰ. ਐਲਨ ਕੋਲ, *ਐਕਸਡਸ: ਐਨ ਇੰਟਰੋਡਕਸ਼ਨ ਔਡ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਟਿੰਡੇਲ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼ (ਡਾਊਨਰਸ ਗਰੇਵ, ਇਲੀਨੋਇਸ: ਇੰਟਰ-ਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1973), 177. ²ਅਮਬਰਟੋ ਕਸੁੱਟੋ, *ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਐਕਸਡਸ*, ਅਨੁਵਾਦ, ਇਜ਼ਰਾਏਲ ਅਬਰਾਹਾਮਸ (ਜੇਰੂਸਲੇਮ: ਮੈਗਨਸ ਪ੍ਰੈਸ, 1997), 299. ³ਰੇਨਾਲਡ ਐਫ. ਜੰਗਬਲੱਡ, *ਐਕਸਡਸ*, ਐਵਰੀਮੈਨਜ ਬਾਈਬਲ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਮੂਡੀ ਬਾਈਬਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ, 1983), 107-8। ⁴ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ, 108. ⁵ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ। ⁶ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ। ⁷ਜੇਮ ਆਈ. ਡਰਹਮ, *ਐਕਸਡਸ*, ਵਰਡ ਬਿਬਲੀਕਲ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਜਿਲਦ 3 (ਵਾਕੋ, ਟੈਕਸਾਸ: ਵਰਡ ਬੁਕਸ, 1987), 334. ⁸ਸੀ. ਐਫ. ਕੀਲ ਅਤੇ ਐਫ. ਡੀਲਿਟਜ਼ਸਚ, *ਦ ਪੈਂਟਾਟਕ*, ਜਿਲਦ 2, ਅਨੁਵਾਦ, ਜੇਮਸ ਮਾਰਟਿਨ, ਬਿਬਲੀਕਲ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦਿ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਡਰਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, ਮਿਤੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ), 149-50. ⁹ਨਾਹੁਮ ਐਮ. ਸਰਨਾ, *ਐਕਸਡਸ*, ਦ ਜੇਪੀਐਸ ਟੋਰਾਹ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਜੂਇਸ਼ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਸੋਸਾਇਟੀ, 1991), 147. ¹⁰ਕਸੁੱਟੋ, 305.

¹¹ਸਰਨਾ, 147. ¹²ਕੋਲ, 181. ¹³ਡਰਹਮ, 335. ¹⁴ਜੇ. ਅਲੈਕ ਮੋਟਯਰ, *ਦ ਮੈਸੇਜ ਆਫ ਐਕਸਡਸ*, ਦ ਬਾਈਬਲ ਸਪੀਕਸ ਟੁਡੇ (ਡਾਊਨਰਸ ਗਰੇਵ, ਇਲੀਨੋਇਸ: ਇੰਟਰ-ਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 2005), 51; ਸਾਈਟਿੰਗ ਜੇ. ਬਾਰਟਨ ਪੋਨ, *ਦ ਬੀਓਲੋਜੀ ਆਫ ਦਿ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਜ਼ੋਡੋਰਵਨ, 1962), 170. ਵਾਲਟਰ ਸੀ. ਕੇਸਰ, ਜੂਨੀਅਰ, “ਐਕਸਡਸ,” ਦ *ਐਕਸਪੋਜ਼ੀਟਰਸ ਬਾਈਬਲ ਕਮੈਂਟਰੀ* ਵਿਚ, ਜਿਲਦ 2, *ਜੇਨੇਸਿਸ-ਨੰਬਰਸ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਜ਼ੋਡੋਰਵਨ, 1990), 446; ਵਿਲਬੁਰ ਫੀਲਡਸ, *ਇਕਸਪਲੋਰਿੰਗ ਐਕਸਡਸ*, ਬਾਈਬਲ ਸਟੱਡੀ ਟੈਕਸਟਬੁਕ ਸੀਰੀਜ਼ (ਜੇਪਲਿਨ, ਮਿਸੂਰੀ: ਕਾਲਜ ਪ੍ਰੈਸ, 1976), 517. ¹⁵ਆਰ. ਕੇ. ਹੈਰੀਸਨ ਦੀ ਪੁਸਤਕ *ਦਿ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੈਂਡਰਡ ਬਾਈਬਲ ਇਨਸਾਇਕਲੋਪੀਡੀਆ*, ਸੋਪਿਆ ਸੰਸਕਰਣ, ਸੋਧ, ਜੀਓਫਰੀ ਡਬਲਿਊ. ਬਰੋਮਿਲੀ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਡਰਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1986) ਵਿਚ ਸਫ਼ਾ 3:870 ਤੇ “ਬੰਮੂ” ਹੈ। ¹⁶ਪੀਟਰ ਐਨਸ, *ਐਕਸਡਸ*, ਦ ਐਨਆਈਵੀ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਜ਼ੋਡੋਰਵਨ, 2000), 472. ¹⁷ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ। ¹⁸ਕੋਲ, 183. ¹⁹ਆਰ. ਕੇ. ਹੈਰੀਸਨ, “ਡੋਮੂ,” *ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੈਂਡਰਡ ਬਾਈਬਲ ਐਨਸਾਇਕਲੋਪੀਡੀਆ* ਵਿਚ, ਸੋਧ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਨ. ਜੈਫਰੀ ਡਬਲਿਊ. ਬ੍ਰੋਮਿਲੀ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਡਰਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1982), 2:757. (ਵੇਖੋ ਯਹੋਸ਼ੂਆ 10:10; ਨਿਆਈਆਂ 4:15; 1 ਸਮੂਏਲ 5:9, 11; 7:10.) ²⁰ਕੇਸਰ, 447. ਅਕਬਾਰ ਦੀ ਖੱਡ ਸੀਨਈ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਪਾਸੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ।

²¹ਕੋਲ, 184. (ਵੇਖੋ ਉਤਪਤ 15:18; ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 1:7; ਯਹੋਸ਼ੂਆ 1:4.) ²²ਬੈਰੀ ਜੇ. ਬੀਟਜੈਲ, *ਦ ਮੂਡੀ ਐਟਲਸ ਆਫ ਬਾਈਬਲ ਲੈਂਡਸ* (ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਮੂਡੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1985), 10.